

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом засідання
Вченої ради
історичного факультету
від 14.06.2023 №9

ПРОГРАМА ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
з комплексного кваліфікаційного екзамену
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійна програма «Врегулювання конфліктів та медіація»
спеціальність «054 Соціологія»

м.Київ, 2023

програма підсумкової атестації

для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Врегулювання конфліктів та медіація»

Розробники:

Доктор соціологічних наук, професор Зоська Я. В.,

кандидат соціологічних наук, доцент Зубченко О. С.,

кандидат соціологічних наук, доцент Стадник А. Г.,

кандидат політичних наук, доцент Іванець Т. М.

Програма підсумкової атестації обговорена та схвалена на засіданні кафедри філософії та соціології, протокол від 15.05.2023 № 11.

Зоська Я. В., 2023 р.

Зубченко О. С., 2023 рік

Стадник А. Г., 2023 рік

Іванець Т. М., 2023 рік

1. Пояснювальна записка

Метою атестаційного екзамену являється оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників освітньо-професійної програми «Врегулювання конфліктів та медіація» другого (магістерського) рівня вищої освіти з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики.

До основних *завдань* атестаційного екзамену відноситься перевірка:

- набутих здобувачем вищої освіти компетенцій (загальних та спеціальних);
- рівня володіння сучасним соціологічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв’язання складних задач та практичних проблем соціології;
- рівня володіння методологією та інструментарієм проведення соціологічного дослідження;
- рівня сформованості компетенцій медіатора.

Підсумкова атестація є формою виявлення ступеню підготовленості випускників, які здобувають базову вищу освіту, до здійснення самостійної професійної діяльності за обраним фахом. Під час випробувань оцінюється рівень досягнення визначених результатів навчання та їх відповідність кваліфікації «Магістр з соціології» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Перелік компетенцій випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні задачі соціології дослідницького та/або інноваційного характеру.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність працювати автономно. ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших

	<p>професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт</p> <p>ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК07.Здатність діяти соціально відповідально в умовах сучасних викликів та гібридних загроз.</p> <p>ЗК 08.Здатність усвідомлювати культурне розмаїття суспільств, виклики взаємодії в міжкультурному контексті, проблему рівних можливостей у суспільстві, зокрема її гендерних, расових, вікових аспектів.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.</p> <p>СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.</p> <p>СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.</p> <p>СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.</p> <p>СК05. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами.</p> <p>СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p> <p>СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти</p>

	<p>і програми.</p> <p>СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями.</p> <p>СК 09.Здатність ідентифікувати та аналізувати конфлікт, визначати варіанти інтервенції, медіабельність конфлікту.</p> <p>СК 10.Здатність до активного слухання, перефразування, резюмування, постановки запитань, аналізу невербальних проявів комунікації, організації медіаційних сесій та фасилітації діалогів.</p>
--	---

Результати навчання

- ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.
- ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.
- ПР03. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.
- ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.
- ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.
- ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.

ПР08. Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ПР22. Визначати можливості та способи ефективного вирішення конфлікту, доцільність проведення процедури медіації.

ПР24. Здійснювати медіаційні сесії з використанням широкого спектру вербальних та невербальних методів комунікації для врегулювання конфліктних ситуацій різного характеру та фасилітації діалогів.

2. Перелік програмних питань з дисциплін

До атестаційного екзамену увійшли питання з навчальних дисциплін «Моделювання та прогнозування соціальних процесів», «Методологія та методи дослідження миру і конфлікту», «Управління соціальними конфліктами», «Медіація та практика ведення переговорів».

1. Сутність, причини і типологія конфліктів
2. Умови та механізми виникнення конфлікту.
3. Атрибути та характерні ознаки соціального конфлікту.
4. Структура та основні елементи конфлікту.
5. Теорія «соціальних ролей» у визначенні причин виникнення конфліктів.
6. Конфліктологічна експертиза: картографування конфлікту.
7. Шляхи та прийоми розв'язання конфліктів у міжособистісній та соціальній сферах.
8. Тактики вирішення конфліктних суперечностей.
9. Подолання і профілактика виробничих конфліктів.
10. Вирішення та профілактика конфліктів у сім'ї.
11. Загальна характеристика і типи жертв конфліктів
12. Сутність соціальної прогностики, її понятійний апарат та роль у суспільстві.
13. Співвідношення соціального прогнозування та планування.
14. Прогнозування перспектив розвитку України.
15. Соціальні спільноти як об'єкти моделювання.
16. Поняття і класифікація соціальних процесів.
17. Поняття та основні характеристики соціальної системи
18. Синергетика як наука і метод соціального моделювання.
19. Сутність, переваги та недоліки експертного опитування

- 20.Українські біженці у Європі та світі
- 21.Мир: поняття, основні риси та теорії
- 22.Поняття війни. Типологія війн
- 23.Функції медіатора і стадії медіації.
- 24.Технології і техніки медіації на різних етапах вирішення конфліктів та їх ефективність.
- 25.Діагностична медіація.
- 26.Терапевтичні моделі медіації.
- 27.Відмінність медіації від психологічного та конфліктологічного консультування.
- 28.Функції посередника та технологізація процедури переговорів у медіації.
- 29.Розвиток інституту медіації у зарубіжній та вітчизняній практиці
- 30.Медіація як одна із сучасних конфліктологічних компетенцій.
- 31.Традиційні моделі поведінки у переговорах.
- 32.Медіація та переговори у миротворчості
- 33.Миротворчість, підтримання миру та миробудівництво

3. Критерії оцінювання відповідей здобувачів вищої освіти

Оцінка за підсумкову атестацію з комплексного кваліфікаційного екзамену є сумою балів, які здобувач вищої освіти отримує за відповіді за кожним з питань, передбачених чинною програмою.

Комплексний кваліфікаційний екзамен проводиться в усній формі та оцінюється від 0 до 100 балів (три питання, перше та друге питання оцінюється від 0 до 35 балів та третє питання – від 0 до 30 балів).

100-бальна шкала	ЄКТС	Національна шкала	визначення
90-100	A	відмінно	Відмінна відповідь, виконання роботи (завдань) лише з незначною кількістю помилок
82-89	B	дуже добре	Добре виконання завдань, вище середнього рівня з кількома помилками
74-81	C	добре	Загалом відповідь правильна, робота (виконані завдання) з певною кількістю грубих помилок
64-73	D	задовільно	Задовільно – непогано виконані завдання, але з великою кількістю недоліків
60-63	E	достатньо	Достатньо – відповідь і робота (виконані завдання) задовольняють мінімальні критерії якості
менше 60	F	незадовільно	Незадовільна відповідь, виконані завдання не відповідають критеріям якості

4. Список літератури

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / Уклад. : Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Тешко. Львів: ПАІС, 2007. 296 с.
2. Безпалько О.В. Соціальне проектування: навч. посібник / О. В. Безпалько // Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки. К. : [б. в.], 2010. 127 с.
3. Ващенко І. В. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. К.: Знання, 2013. 407 с.
4. Генік М. Методологічні проблеми міждисциплінарних досліджень миру. *Political Studies*. 2021. № 1. С. 8-21
5. Гірник А. М. Основи конфліктології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Києво-Могилян. акад., 2010. 222 с. URL: http://pidruchniki.com/15660212/psihologiya/poserednitstvo_konfliktah.
6. Грабовецький Б. Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрями використання : монографія / Б. Є. Грабовецький. Вінниця : ВНТУ, 2010. 171 с.
7. Державний стандарт надання соціальної послуги посередництва (медіації) / ВРУ: веб-сайт. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
8. Европейський кодекс поведення для медиаторов. URL: http://www.bassistov.org/code_of_conduct.htm.
9. Ледерак Дж. П. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Пер. з англ. Д. Каратєєва та Л. Лозової. – К.: Дух і літера, 2019. – 256 с.
10. Матвієнко В.Я. Прогностика / В. Матвієнко. – К.: Українські пропілеї, 2000. – 484 с.

11. Медіація у професійній діяльності юриста. За ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.
12. Паніна І.Г. Дослідження миру: основні теоретичні підходи. Політичне життя. 2022. № 1. С. 92-107.
13. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
14. Права внутрішньо-переміщених осіб: навчальний посібник / [С.Б. Булеца, О.І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.]; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина. – Ужгород: РІК-У, 2017. – 436 с.
15. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
16. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект. Навч.-метод. Посібник. К.: ФОП Стеценко В. В. 2016. 192 с.
17. Федина С. Формування понятійно-категоріальної системи у теоретичних дослідженнях миру. Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини, 2007. Вип. 21. С. 56–61.